

Társulati élet

BESZÁMOLÓ AZ UIS VII. NEMZETKÖZI SZPELEOTERÁPIAI SZIMPÓZIUMÁRÓL

Minden korábbinál nagyobb számú és szélesebb körű részvétellel Tapolca városa, valamint a Danubius Szálloda és Gyógyüdülő Vállalat kezshelyi Helikon szállodája adott méltó otthont az UIS nagyszabású rendezvényének. A VII. Nemzetközi Szpeleoterápiái Szimpózium tudományos ülésszakaira 1982. november 2—6. között a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, valamint a Korányi Frigyes TBC és Tüdőgyógyász Társaság rendezésében került sor. A 12 országból összesereglett 150 résztvevő 45 előadást hallhatott, és kapott teljes keresztmetszetet e természetes gyógymód nemzetközi és hazai helyzetéről, a jelentős hagyományok ellenére továbbra is nyitott, vitás kérdésekről, ismert és újszerűen megfogalmazott gondjairól, — a „szolgáltatók” és a „fogyasztók” szemszögéből egyaránt.

Első ízben nyílt lehetőség arra, hogy az orvostudományok szerteágazó területeinek jeles képviselői a természettudományok, a környezet- és természetvédelem, az ipar és a termelő ágazatok, a gyógyidegenforgalom szakembereivel együttesen vitassák meg a barlangterápia sorsát: jelenét és a továbblépés reális feltételeit. Első ízben ültek egy asztalnál a barlangterápia létét és háttérét meghatározó minisztériumok és más országos hatáskörű szervek, az akadémiai és egyetemi kutatóhelyek, a tudományos egyesületek és szakszervezetek illetékes vezetői.

A szakmai viták talán legfőbb eredménye az az összegzés, amely egy meglehetősen hosszú és buktatókkal terhes, „forradalminak” nevezhető korszak lezárását jelzi. Nyitott kérdések tucatja fogalmazódott meg a mielőbbi válaszadás reményében. E kérdések alappöszolata azonban mindannyiszor a továbblépés, a pontosítás igénye abban a tudatban, hogy a barlangterápia végre megtalálta helyét a természetes gyógymódok, a komplex terápiák sorában.

Dr. Horváth Tibor, az MKBT Barlangklimatológiai és -terápiái Szakbizottságának elnöke megnyitóját követően *dr. Gonda György* államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnöke fogalmazta meg közös céljainkat. „Természeti értékeink és azok hasznosítása az emberek életének szerves részét képezik — mondotta —. Szeretnénk, ha még tudatosabban életünk, sorsunk részévé vál-

hatnának, s ha ennek érdekében a természetvédelem mind többet tudna közvetlen módon is az ember szolgálatába állítani. Ez vonatkozik a barlangokra is. A barlangok gyógyászati célú hasznosítása a természetvédők számára külön is szívesen vállalt kötelezettség. A magyar környezet- és természetvédelem vállalja a rá háruló teendőket és a támogatást, mert az megegyezik alapvető törekvéseinkkel, az embert egyértelműen szolgáló környezet- és természetvédelem rendeltetésével.”

Dr. Kapolyi László akadémikus, ipari minisztériumi államtitkár többek között a természeti és társadalmi erőforrások felértékelődésével, a termelési kultúrák és technológiák alapvető változásával együttjáró gondokról szolt. Az aktív környezetvédelem szükségességéről, amely az orvostudományokkal összefogva az ipari ágazatok negatív velejáróinak leküzdését segítheti elő. „Célunk közös, hiszen miközben meg akarjuk valósítani a megfelelő ütemű gazdaságnövekedést, közös összefogással kell gondoskodnunk a legfontosabb termelési tényező, az emberek egészségvédelméről... mind Jósvalfó, mind Abaliget, mind Tapolca gyógybarlangjainak kialakítása, fenntartása esetében ott találjuk háttérként a bányavállalatokat... Szeretném megígérni, hogy az ipar sohasem fog elfáradni annak keresésében és biztosításában, hogy mindenkor megfelelő támogatást nyújtson ennek a tudományterületnek a továbbfejlesztéséhez.”

Prof. dr. Hutás Imre egészségügyi miniszterhelyettes a légzőszervi megbetegedések számának világszerte emelkedő tendenciájáról, e betegcsoport terápiájának problémáiról beszélt. „Számos új és jó gyógyszer került a piacra — mondta bevezető előadásában. — Ugyanakkor ma már azt is őszintén meg kell vallanunk, hogy ezek a nagyon divatos és költséges gyógyszerek nem hoztak döntő fordulatot ezen betegek gyógykezelésében. Enyhítették a panaszukat, de az asztmás betegek azért továbbra is fulladnak, s a gyógyszeres terápiában az orvostudomány egy kicsit csalódott. Köztudott az is, hogy ezeknek a gyógyszereknek nagy része olyan mellékhatásokkal rendelkezik, amelyek leszűkítik a felhasználási körüket. Ezek után a gyógyszeres kezelésekk mellett keresnünk kell mindenfajta olyan gyógyító eljárást, amely a beteg állapotát javíthatja,

tüneteit csökkentheti vagy akár gyógyíthatja. ... Örömmel kellett és kell üdvözölni azokat a próbálkozásokat, amelyek a meglévő barlangok gyógyászati felhasználását tüzték ki feladatuk, s az elmúlt években úgy látszik, hogy ezek a próbálkozások, amelyek elsősorban néhány megszállott orvos és természetvédelmi szakember nevéhez fűződnek, eredménnyel jártak."

A Nemzetközi Speleológiai Unió nevében *Dr. Hubert Trimmel* főtítkárr (Ausztria) üdvözölte a hallgatóságot, majd *Dr. Karl-Hermann Spannagel* (NSzK), az UIS Speleoterápiai Bizottsága elnökének köszöntője következett.

A megnyitók után *dr. Fodor István*, az MKBT elnöke átadta *Roda Istvánnak* (Csehszlovákia) a Társulat tiszteleti tagságáról szóló oklevelet.

Az első munkanapon a barlangterápia és a természettudományok, valamint a környezet- és természetvédelem közös kérdéseit vitatták meg.

Rakonczy Zoltán, az OKTH általános elnökhelyettese a barlangkutató, a barlangvédelem és a természetvédelem kapcsolatrendszeréről, a magyarországi gyakorlatról és néhány újszerű elképzelés realizálásának lehetőségeiről tájékoztatta a hallgatóságot.

Dr. Kessler Hubert a Nemzetközi Szakbizottság titkáráként áttekintést adott a barlangterápia múltjáról és nemzetközi helyzetéről, Európa felszín alatti gyógyhelyeiről.

Dr. Fodor István „A barlangok terápiás lehetőségeinek természettudományos alapjai” címmel tartotta meg előadását.

Dr. Jakucs László professzor az aeroszol-tényező, a barlangi spray jelentőségére mutatott rá, s a terápiás hatékonyságot a légnedvességben jelenlevő ún. béta-komponens mennyiségi arányával és annak vegyi karakterisztikájával magyarázta.

Dr. Szalai László (Miskolc, Nehézipari Műszaki Egyetem) a barlangterápia „kulcskérdései” közül fogalmazott meg néhányat. Észrevételei kapcsán döntőnek ítélik, hogy a huzamosabb időt igénylő kutatássorozatok a terápiás kísérletekkel, illetőleg az alkalmazott komplex terápiával párhuzamosan folyjanak.

Dr. Tardy János (Budapest, OKTH) egyebek között az erősen szennyezett légtérű urbanogén térségek, a nem tbc-s eredetű légzőszervi megbetegedések és a karsztos térszinek, valamint a különböző jegyek alapján gyógyászati célra alkalmasnak ítélt barlangok területi összefüggéseire irányította a figyelmet.

Walter Gressel (Ausztria) az időjárás és éghajlati tényezők szerepéről tartott előadást.

Dr. Roda István és *Rajman László* (Csehszlovákia) a gombaszögi „tudományos szentélyük” új kutatási programját vázolták. A jövőben az ipari térségek barlangban is megnyilvánuló levegő- és vízszennyezésének esetleges hatásait (hidrogén ionkoncentráció, szivárgó és befolyó karsztvizek kénvegyületei stb.) kívánják vizsgálni.

Andrzej M. Skulimowski (Lengyelország) a terápiás célt szolgáló felszín alatti térségek matematikai modellezésével színesítette a sokrétű szakmai programot.

Dr. Horváth Tibor, a szimpózium elnöke megnyitó beszédét tartja

Dr. Cser Ferenc és Gáboros Miklós (Budapest) a mérsékelt égövi karszt- (elsősorban cseppkő-) barlangokban képződő, jelentős Ca és Mg tartalmú stabil aeroszol tulajdonságait elemezte. A stabil aeroszolképződés olyan hőmérsékleten megy végbe (10 °C), amelyen az emberi szervezet érzéketlen a nagy relatív légnedvességgel szemben, vagyis a levegő a tüdő számára száraz, a szervezet hőszabályozása szempontjából kellemes közeget biztosít.

Antonin Jančarik (Csehszlovákia) a víz aeroszol-koncentrációjának újszerű méréseiről adott számot. *Dr. Takács Sándor* és munkatársai (Miskolc) a jósavfői Béke-barlangban végzett bakteriológiai és klímamérések összefüggéseiről tartottak előadást. *Lénárt László* (Miskolc) a látogatók hatását elemezte a lillafüredi Anna-barlangban folytatott klímamérések alapján.

Az orvosi kérdéseket két téma köré csoportosítottuk. A hazai adottságok ismeretében érthető, hogy a légzőszervi betegségek kezelésében rejlő lehetőségeket (második nap) kísérte nagyobb figyelem, de a mozgásszervi idült megbetegedések (harmadik nap) barlangterápiájával foglalkozó előadások is nagy érdeklődés mellett hangzottak el.

A légzési betegségek kezelésével foglalkozó programot *Prof. dr. Schweiger Ottó*, az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet főigazgatójának előadása vezette be. Részletesen ismertette a pulmonológiai hálózat szervezetét. Miután hazánkban a tbc jelentősen visszaszorult, a hálózat szűrési—gondozási—gyógyítási kapacitásának egy része felszabadult. Megfelelő adminisztratív és gyakorlati intézkedésekkel e szabad kapacitás a légzőszervi megbetegedések elleni küzdelemben hasznosítható.

Dr. Horymir Malota (Csehszlovákia) referátumában áttekintette a légzőszervi betegségek patomechanizmusának főbb vonásait, különös tekintettel azokra, amelyek a barlangterápia szempontjából jelentőséggel bírnak.

Dr. Horváth Tibor (Tapolca) előadásában azt hangsúlyozta, hogy a barlangterápia csak a kezdődő, enyhe betegségekben állja meg a helyét önálló gyógytényezőként, de az előrehaladott formákban is rendkívül jól hasznosítható, mint saját gyógyhatással is bíró helyszín, keret, amelyben igen jó hatásokkal végezhető e súlyos, idült betegség komplex, rehabilitációs igényű gyógykezelése. *Dr. Adorján Barna* (Miskolc) a jósavfői Béke-barlangban, *dr. Kövesi Gyula* (Pécs) az Abaligeti-barlangban folyó munka eredményeit ismertette, értékelte.

A barlangterápia „Mekkájában”, az ennepetali Klutert-barlangban elért legfrissebb eredményekről számolt be *Dr. K. H. Spannagel* (NSzK).

Prof. Dr. Mieczyslaw Skulimowski, a barlangterápiának fiatal kora ellenére „nagy öregje”, a wieliczki (Lengyelország) terápiás kutatások vezetője, mindannyiunk régi barátja, úton szimpóziumunk felé — tragikus hirtelenséggel elhunyt. Mély megdöbbenéssel és megrendüléssel tisztelgünk emléke előtt. Értékes gondolatait a föld alatti üregek oxigén-koncentrációjának gyógyászati jelentőségéről

épp úgy kiadványunkban olvashatják, miként néhány — különböző okokból — távol maradt régi kutató beküldött tanulmányát.

A lengyel delegáció tagjaként *Michalina Borowczyk* adta elő nagynevű professzorával (Prof. Skulimowski) írt tanulmányát „Szubterrén terápia és gyógyszeres terápia” címmel.

Igen érdekes volt *dr. Osváth Pál* (Budapest) és *dr. Madácsy László* (Miskolc) gyermekgyógyászati tárgyú előadása. Osváth főorvos tapasztalatai, melyek szerint a barlangok a pollen-allergiás gyermekeknel, különösen veszélyeztető időszakokban mintegy „óvóhely” funkciót tölthetnek be, egészen új perspektívát nyithatnak.

A szimpózium egyik legnagyobb visszhangot kiváltott előadása volt *dr. Kraszkó Pálé* (Edelény), aki újabb eredményeivel egyfajta modellt szolgáltatott a régóta hiányolt kontrollcsoportos, objektív és egzakt vizsgáló és értékelési módszerekhez.

A tapolcai Kórház-barlang terápiás részlege 10 esztendeje szoros kapcsolatban áll a vegyiparral, s ennek folyamányaként beteganyagának zömét ebben az iparágban dolgozók képezik. A vegyiparban tevékenykedő orvosok pozitív tapasztalatairól számolt be *dr. Sipos Péter* (Budapest), *dr. Szentgyörgyi Dénes* és *dr. Szilárd Szilvia* (Leninváros).

Prof. Dr. Ričny és munkatársai (Csehszlovákia) a Morva-karszt barlangjaiban folytatott komplex klímakezelések tapasztalatairól adott számot. *Dr. P. P. Gorbenko*, *dr. Pálfi Mihály* és *dr. Szabó László* (Szovjetunió) a szlatinai (Szolotvino) sóbánya gyógytárójában végzett kezelések eredményeiről küldött referátumot. Utóbbiak a sóbánya sajátos mikroklímájának hatását elemezték az asthma bronchialisban szenvedő betegek anyagcsere-mutatóira. *Dr. Khatishvili*, *Dr. Latsabidze*, *Dr. Ushveridze* és *Dr. Tarkhnisvili* (Szovjetunió) a grúz karszt-barlangokban folytatott speciális kezelések eredményeiről adtak összefoglaló értékelést.

Egy-egy érdekes színfolttal járult hozzá ismereteink bővítéséhez, látásmódunk szélesítéséhez *dr. Gautier Barna* (Hegyalu), *dr. Mühlbacher Szilvia* (Budapest), *dr. Liziczay Etelka* (Sümege), *dr. Lengyel László* (Budapest) és *Bártfai Erzsébet* (Budapest). Rövid ismertetéseket kaptunk a rábasömjéni sóstermálvíz alkalmazhatóságáról, a légzőszervi betegségek pszichés aspektusairól, a fizioterápia komplex alkalmazásáról és a meteoroklimatológiai alapismeretekről. *Dr. Dénes György* arról szolt, hogy milyen szerepet játszik a karsztvizek trícium-koncentrációja a szeleoterápiában.

A mozgásszervi kórképek témakörét *dr. Strecker Ottó*, a hévízi Állami Gyógyfürdőkörház főigazgatója vezette be. Rendkívül hatásos előadásában a természetes gyógymódok alkalmazása mellett érvelt. *Dr. Beate Sandri* (Ausztria) a bad-gasteini eredmények alapján minősítette a barlangterápiát, *Dr. Alfonso Picciocchi* (Olaszország) a nagyhírú monsumanói gyógybarlangban folyó munkáról számolt be. *Dr. Bársonyos Jenő* (Miskolc) a miskolctapolcai barlangi gyógyfürdő gyógyászati eredményeiről

adott áttekintést. *Dr. Menelaos Karagunis* (Görögország) élvezetes történeti áttekintést adott a görögországi Kaiafában folytatott barlangi gyógykezelésekről és a ionanninai Amarantos természetes gőzfürdőiről, illetőleg a geotermikus energiák gyógyászati alkalmazásának lehetőségeiről.

A szimpózium munkájáról naponta beszámolt a Magyar Televízió, a rádió és csaknem valamennyi napilapunk, de tudósított az egyik NSZK-beli rádió munkatársa is. Két nagyszerű fogadás és különböző kulturális rendezvények, rövid szakmai kirándulások (Hévíz, Tapolca) oldották a rendezvény feszített ütemét. Elfogultság nélkül úgy véljük, hogy végeredményben sikeres rendezvényt zártunk. Forradalmian új megállapítások nélkül is megteremtődött a barlangterápia újabb szakaszának nyitási lehetősége. Olyan nagyszerű lehetőség, amellyel most már az érdekelteknek végre élniük kell! Nincs szükség újabb szervezetekre, úgy tűnik, hogy különösebb „papír-munkára” sem. Orvosoknak, kutatóknak most dolgozniuk kell, az állami és társadalmi háttér pillanatnyilag rendelkezésre áll!

Dr. Horváth Tibor—Dr. Tardy János

VIIth INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF THE UIS ON SPELEOTHERAPEUTICS

The Hungarian Karst and Speleological Society and the Frigyes Korányi Society of Tuberculosis and Lungtherapeutics has held—for the first time in a jointed form—the VIIth International Symposium on Speleotherapeutics in Keszthely and Tapolca (Hungary) from the 2nd to the 6th of November 1982.

During the Congress 45 papers were presented, in the presence of about 150 participants from 12 countries, dealing with almost all the scientific disciplines involved (i.e. medical sciences, geology, geography, biology, climatology, meteorology, tourism for medical purposes, environmental- and nature-protection, mining, etc.).

It happened probably for the first time in the history of symposia having similar characteristics, to have sitting at the same table ministries—having the decision in matters regarding the existence and background of speleotherapeutics—research institutes of the Academy of Sciences and the universities, scientific societies and the leaders of the trade unions interested. So it was possible for the first time to discuss all the achievements reached until now and the perspectives too. The discussions involved all the “services” (the physicians doing therapy, and researchers) and the “consumers” (the physicians sending the patients, industrial institutions) respectively the representatives of the pharmaceutical industry.

Summing up all the results the following statements were put down.

1. The diseases in connection with the respiratory system displays an increasing tendency all over

the world. Besides the pharomatic treatments—since the latter are not always effective and because of their non-wished consequences, all the other healing-methods have to be searched for in an accentuated form. Efforts have to be done for the better knowledge of the acting mechanism of natural remedies, and for the broadening of their radii.

2. From the view-point of physicians: a cave as a climatic medical factor has to be considered as an active framework. The healing factor is acting by the joint action of the components of the content filling it in. Cave-therapy is an important part of complex respiratory-system rehabilitation, and important parts thereof are cave microclimate and cave-environment.

In Hungary the Ministries of Public Health, and—Industry and the National Authority of Environment—and Nature Protection assured their aid for cave-therapeutics and offered aid for further research work and development both in financial form and assistance.

ОТЧЕТ О VII МЕЖДУНАРОДНОМ СПЕЛЕО-ТЕРАПИЧЕСКОМ СИМПОЗИУМЕ

Венгерское Общество по Исследованию Карста и Пещер — в первую очередь совместно с компетентными медицинскими организациями — Туберкулезной больницей им. Корани Фридеш и обществом ТБЦ организовали VII Международное симпозиум, который проводился с 2 по 6 ноября 1982 г. в городах Кестхей и Тапольца. На конгрессе перед 150-ю участниками из 12 стран было прочитано 45 докладов, затрагивающих почти все дисциплины этой темы.

Впервые в истории подобных симпозиумов на этом симпозиуме встретились руководители министерств, представители академических и научно-исследовательских центров, научных обществ и профсоюзов, определяющие существование и обслуживание пещерной терапии.

Конечным итогом симпозиума является следующее:

— По всему миру повышается заболевание дыхательных путей. Помимо обычного искусственного лекарственного лечения нужно искать любые другие курсы лечения. Надо стремиться расширить круг применения естественных методов лечения.

— Пещерная терапия является частью комплексного восстановления дыхательных процессов, важными составляющими которой являются как микроклимат пещеры, так и окружающая среда.

— В Венгрии руководители Министерства здравоохранения, Министерство промышленности и Государственное ведомство Охраны природы и окружающей среды поддерживает дело пещерной терапии, и предложили материальные средства и моральную поддержку для дальнейших исследований.